

Радкевич В.В.

Борисенко Н.Д., кандидат філологічних наук, доцент

Житомирський державного університет імені Івана Франка.

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ У ТЕОРІЇ ДИСКУРСИВНИХ АКТІВ (НА МАТЕРІАЛІ МІЖГЕНДЕРНИХ ДІАЛОГІВ У ПРОЗІ ПИСЬМЕННИКІВ - ЧОЛОВІКІВ)

Комунікативна поведінка – це здійснення мовцем і розуміння слухачем сукупності лінгвальних й екстралінгвальних засобів комунікації, вибір яких залежить від комунікативних норм певної лінгвокультури, ситуації спілкування, лінгвальних й екстралінгвальних цілей, що їх поставив індивід, а також статусних характеристик учасників спілкування[1;3] .

Чинник інтерактивності – залученості й адресата, й адресанта у дискурс слугував поштовхом для виокремлення нових одиниць дискурсу, зокрема *дискурсивного акту* (ДА). Це поняття використано в роботах Г. Стіна [6, с.15-16] у якості базової одиниці діалогічного дискурсу, статтях Е.Руле [5, с. 320], Ж.Гаррідо [4], А.М. Приходька [2, с. 101-122] та інших дослідників.

За даними аналізу нашого матеріалу у міжгендерних діалогах відзначено актуалізацію всіх п'яти типів дискурсивних актів: офферативів, конформативів/нон-конформативів, аккузативів, апологетивів й дидактиків. Найбільш частотною виділено актуалізацію **конформативів / нон-конформативів**. Якщо ДА згоди й ДА незгоди мають майже однакову частотність, то ДА **несхвалення** більше притаманні мовленню F-учасників: 12,9% проти 9,0% у мовленні М-учасників. Мовлення F-учасників демонструє удвічі вищу частотність ДА **похвали**. Щодо мовлення М-учасників, у ньому відзначається значно частотніша актуалізація ДА **відмови** і ДА **обурення**.

Наведемо приклад ДА обурення з діалогу між канадським партійним лідером і секретарем прем'єр-міністра стосовно скандальної поведінки одного з міністрів:

(М) '*...I asked the chief to lay some law down.*'

Milly smiled. 'Perhaps he laid it down too heavily.'

(M) *'It ain't funny, kid. I'd better talk to the chief as soon as he is free, Milly. And there's another thing you can warn him about: unless Harvey Warrender pulls his finger out fast we're heading for more immigration trouble on the west coast.*' (A. Hailey).

У цьому фрагменті ДА обурення характеризується некатегоричністю, про справжнє відношення мовця до описуваного факту свідчить вибір лексики зниженого стилістичного тону, що мало припустиме стосовно офіційних розмов про посадових осіб.

Отже, можна стверджувати, що вивчення особливостей актуалізації різних видів і типів ДА в персонажному мовленні в аспекті гендерного чинника є продуктивним та актуальним.

Література

1. Борисенко Н.Д. Менасивна комунікативна поведінка персонажів британської драми: гендерний аспект / Н.Д. Борисенко // Вісник Житомирськ. держ. ун-ту імені І.Франка. – 2013. – Вип.68. – С.32-36.
2. Приходько А.Н. Дискурсивные акты: прагмасемантика и прагматипология / А.Н. Приходько // Когниция, коммуникация, дискурс. – 2010. - №1. – С.101-122.
3. Стернин И.А. Практическая риторика / И.А. Стернин. – М.: Академия, 2003. – 169 с.
4. Garrido J. Relevance versus connection: discourse and text as units of analysis / J. Garrido // Circulo. – 2003. - №13. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ucm.es/info/circulo>
5. Roulet E. Geneva school // Verschueren, J. F., Östman, J.-O. and Blommaert, J. eds. Handbook of pragmatics. Amsterdam: Benjamins, 1995.– P.319–323.
6. Steen G. Basic discourse acts: When language and cognition turn into communication / G. Steen // Cognitive linguistics, functionalism, discourse studies: Common ground and new directions: Abstracts of the 8th International Cognitive Linguistics Conference 20-25.07.2003. – P. 15–16.